

SLUTTRAPPORT

SPOR - Scenekunst for mestring, deltakelse og inkludering #2021/HE2-376167

Forord

Denne rapporten omhandler prosjektet "SPOR - Scenekunst for mestring, deltakelse og inkludering #2021/HE2-376167". Prosjektet fikk støtte i kategori "Helse vår" og hadde startdato 01.07.2021 og sluttdato 15.04.2022. Prosjektleder og kontaktperson er Elisabeth Lindland ved Kilden teater og konserthus i Kristiansand og søkerorganisasjon er Autismeforeningen i Norge. Kristiansand katedralskole Gimle er hovedsamarbeidspartner, men også Kvadraturen videregående skole er involvert. 80 videregående elever, med og uten kognitiv funksjonsnedsettelse og Kristiansand symfoniorkester er aktører på scenen, i profesjonell regi, scenografi og koreografi. Takk til Stiftelsen Dam for uvurderlig støtte til prosjektet!

Sammendrag

SPOR er en innovativ forestilling med utgangspunkt i Kristiansand Katedralskole Gimles (KKG) langvarige satsing på inkludering mellom elever. Og med utgangspunkt i Kildens teater og konserthus sin satsing på medskapende kunst. Omtrent ett års arbeid, i skoletid, på kvelder og i helger, munner ut i forestillinger med 80 videregående elever med og uten kognitiv funksjonsnedsettelse og Kristiansand Symfoniorkester på scenen. Målet er at ungdommene skal oppleve mestring, vekst og økt livskvalitet. Og at prosjektet skal gi sosial deltakelse, toleranse og inkludering mellom ungdom med ulikt funksjonsnivå. SPOR er aktivitetstilbud, inkluderingstiltak og scenekunst på høyt nivå, på en gang. Forestillingen er bygget opp rundt deltakernes historier, spisskompetanser, personlighet og funksjonsnivå.

Primærmålgruppen for forestillingen mht. publikum var ungdomsskole- og videregående elever, pedagoger, spesialpedagoger og det generelle publikum. Evalueringene fra elever, lærere og publikum vitner om at måloppnåelsen med hensyn til effektmål var høy. Det rapporteres om sterk

inkluderings-effekt, økt forståelse og mestringsopplevelser, samt om følelsen av deltakelse, økt innsikt, samspill og toleranse. Fra elev-evaluering: "Jeg har opplevd mestringsfølelse, samhold og glede av å være med på Spor. [...] Jeg har fått forståelse, toleranse, bedre tålmodighet og blitt mer åpen og ser bedre folk rundt meg." Evaluering fra lærer for elevene med funksjonsnedsettelse: "Føler «de hører til», økt samspill med de «ordinære» elevene, også etter prosjektet er avsluttet. Økt selvforståelse, tåler mer stimuli og økt bevissthet om eget toleransevindu. Økt livskvalitet, økt tro på egen mestring, økt utholdenhet, økt sosial kompetanse, opplevelse av anerkjennelse, blitt mere glad i seg selv, opplevelse av økt egenverdi. Alle elevene sa at de var svært stolte over seg selv. SPOR er en helt enestående arena for elevenes vekst og utvikling."

SPOR forestillingen ble utviklet fra august 2021 og vist på Kilden Teater og Konserthus i mars i 2022. 10 skoletimer i uka ble satt av til at ulike elevgrupper jobbet med SPOR, fra august 2021 til mars 2022. Hovedvekten av øvelsene ble lagt til kvelder og helger. I tillegg kom timene brukt til kartlegging av elevenes spisskompetanse, til workshops og til tekst utvikling.

Metoden som lå til grunn for arbeidet med aktørene var utstrakt bruk av kreative verktøy. Kunst og kreative verktøy - som f.eks. dramaøvelser, improvisasjon, musikalske leker, skriveøvelser, dans, sang, bevegelse, og kontaktimprovisasjon - er geniale for å gjøre folk trygge nok til å by på seg selv. De er geniale for å skape grupper hvor selvtillit blir styrket og angsten for å dumme seg ut blir redusert. Geniale for å bygge gode relasjoner, øke evnen til å se hverandre og motet til å tørre å være synlig. Dette synet lå til grunn for arbeidsmetodikken i SPOR. Det ble tatt i bruk utviklingsstøttende kommunikasjon og massiv tilrettelegging i dialogen med elevene med funksjonsnedsettelse.

Det ble spilt 7 forestillinger for utsolgte hus og 4000 betalende publikummere. Terningkast 6 og en god anmeldelse, sier noe om at forestillingen også berørte et publikum: "Vårens vakreste og viktigste. [...] Forestillingen er sprudlende, full av skjønnhet og visdomsord, vakre bilder, symbolske handlinger i en enkel, men uhyre vakker scenografi [...] Den reiser menneskeverdens fane høyt og fritt, i en tid da det trengs med enn noen gang." Terningkast 6. Emil Otto Syvertsen, Fædrelandsvennen.

Spor har fått stor oppmerksomhet i inn og utland. Fagansvarlig for HT - elevene Mette Midling-Jenssen og regi- og manusansvarlig Elisabeth Lindland har holdt foredrag om SPOR i hele landet. I sommer bidro aktører fra SPOR med et innslag på regjeringens minnearrangement for 22. juli i Oslo Spektrum (og på NRK TV). I høst publiserte NRK TV en dokumentarserie i to episoder om forrige Spor – produksjon. Det ble holdt en nasjonal konferanse med deltakere fra hele landet i forbindelse med forestillingen.

Oppsummert vil vi takke Stiftelsen Dam og Autismeforeningen for et helt vesentlig bidrag til at denne forestillingen ble en realitet. Det er et kostnads- og ressurskrevende prosjekt som har store positive ringvirkninger på alle involvert og på samfunnet rundt, og som er helt avhengig av økonomiske bidrag for å kunne la seg gjennomføre. Vi mottok også ekstern finansiering fra Kulturrådet, Kulturtanken og Stiftelsen Kaare Berg.

Kilden teater og konserthus og Kristiansand Katedralskole Gimle planlegger en helt ny SPOR produksjon i 2025, forutsatt at finansieringen går i orden.

Produkter i prosjektet:

NRK TV: dokumentarserie i to episoder om de involverte ungdommene i forrige Spor – produksjon: <https://tv.nrk.no/serie/spor>

Program for forestillingen: [https://issuu.com/kildenteater-ogkonserthus/docs/spor_2022 -
_program?fr=sODc4NjUwNDA3MjY](https://issuu.com/kildenteater-ogkonserthus/docs/spor_2022_-_program?fr=sODc4NjUwNDA3MjY)

Det ble også arrangert en nasjonal konferanse, "SPOR konferansen – Livsmestring, inkludering og knust" i forbindelse med forestillingene: <https://kilden.com/forestilling/spor-konferansen/>

Kap 1. Bakgrunn for prosjektet

SPOR er en innovativ forestilling med utgangspunkt i Kristiansand Katedralskole Gimles (KKG) langvarige satsing på inkludering mellom elever. Og med utgangspunkt i Kildens teater og konserthus sin satsing på medskapende kunst. Omtrent ett års arbeid, i skoletid, på kvelder og i helger, munner ut i forestillinger med funksjonsfriske videregående elever, ungdom med utviklingshemning og Kristiansand Symfoniorkester på scenen. SPOR er aktivitetstilbud, inkluderingstiltak og scenekunst på høyt nivå, på en gang, og bruker kunst som verktøy for mestring, deltakelse og inkludering.

SPOR legger til rette for innovative møter mellom profesjonelle kunstnere og ungdom, og ungdommene imellom. Man ønsker at den kunstneriske prosessen har en positiv effekt på deltakernes opplevelse av seg selv og hverandre. Prosjektet skal gi en følelse av mestring, samt økt forståelse og inkludering mellom ungdom med ulikt funksjonsnivå. Målet er at det som til slutt vises på scenen skal være berørende kunst av høy kvalitet. Fokus er på å skape en arena som fremmer psykisk helse, livskvalitet og sosial deltakelse for videregående elever med og uten funksjonsnedsettelse. Dette øker også forutsetningene for en meningsfull og aktiv fritid, også etter endt skolegang.

Elever med funksjonsnedsettelse har historisk sett hatt en begrenset mulighet til å delta i skapende prosesser i profesjonelle sammenhenger. De har i begrenset utstrekning blitt lyttet til og hatt påvirkningskraft på eget liv. De har i liten grad vært synlige og fått en stemme i kreative sammenhenger. Og de har sjeldent vært i prosesser over tid hvor de har blitt inkludert på lik linje med elever uten funksjonsnedsettelse. SPOR er en forestilling som viser hva som er mulig, når det blir tilrettelagt for langvarige kunstneriske prosesser for denne gruppen, i samspill med jevnaldrende elever og profesjonelle aktører.

Selv om det har vært en vekst i såkalte "outreach" prosjekter innenfor kunstinstitusjonene, så har det ofte vært begrenset til workshops, dansetimer, musikkundervisning, publikumsutvikling eller lignende. Altså aktiviteter som ikke har nådd scenen, langt mindre hovedscenen. Det må presiseres at det finnes mange eksempler på at ikke-profesjonelle er deltakere i forestillinger, også ved kunstinstitusjonene, men sjeldent som innholdsleverandører og aktive deltakere i selve utformingen av forestillingen. I SPOR er forestillingen bygget opp rundt deltakernes historier, spisskompetanser,

personlighet og funksjonsnivå, og manus er basert på aktørenes egne ord, innhentet gjennom skriftlig materiale, verbal improvisasjon eller intervjuer. I hovedsak er aktørene er seg selv på scenen og forteller sine historier, blandet med elementer av mer teatrale grep som masker, dukker og rollearbeid, i tillegg til blant annet musikk, film, turn, bevegelse og dans.

Ofte har den positive effekten på deltakerne vært hovedfokus for mange medskapende kunstprosjekter, og den kunstneriske kvaliteten på kunstuttrykket har vært tillagt mindre viktighet. I

Spor-prosjektet er det lagt stor vekt på profesjonalitet, og på at det aktørene viser frem på scenen er ferdigheter de behersker og er gode på. Dette fokuset har ofte ikke vært vesentlig i prosjekter hvor aktører har kognitiv funksjonsnedsettelse.

Kap 2. Målsetting og målgruppe

I Spor er ungdom med funksjonsnedsettelse i samspill med funksjonsfrisk ungdom samt profesjonelle kunstnere, i profesjonelle rammer og i egenskap forestilling i stort format. Målet er at ungdommene skal oppleve mestring, vekst og økt livskvalitet. Og at prosjektet skal gi sosial deltakelse, toleranse og inkludering mellom ungdom med ulikt funksjonsnivå. Vi søker å skape et støttende miljø som respekterer og aksepterer individuelle ulikheter og som fungerer som en arena for å øve sosiale ferdigheter.

Primærmålgruppen for forestillingen mht. publikum var ungdomsskole- og videregående elever, med og uten funksjonsnedsettelse og mennesker som arbeider med denne målgruppen, for eksempel pedagoger og spesialpedagoger. Men man ønsket også å treffe det generelle publikum med forestillingen, mht. økt innsikt og toleranse. Vi ønsket at forestillingen skulle gi elever med funksjonsnedsettelse en stemme og løfte frem deres perspektiver, slik at publikum og medelever kunne få kunnskap om hvordan det er å leve med en funksjonsnedsettelse. Mange har liten erfaring i å sette ord på sin egen situasjon, sine behov og sine perspektiver. Vi ønsket gjennom SPOR at elevene skal få erfaring i å bli lyttet til, bli anerkjent og få hjelp til å uttrykke hva de selv mener. Vi ville i vår tilnærming tilstrebe å få frem elevens «innenfraperspektiv». Dette gjelder også elevene uten funksjonsnedsettelse. Medskapende kunstprosesser, som SPOR, er et kraftfullt verktøy for de involverte. Målet er at det skal flytte på menneskene som er med og utvide evnen til å se mennesker rundt seg.

Ambisjonen er også å skape berørende kunst. Noe av det som berører, er at publikum får en nærhet til menneskene på scenen. De er mer enn roller. De er ekte mennesker som gir publikum litt av seg selv. Som viser noe om å være seg, i all sin prakt og sårbarhet. I SPOR opplever alle ungdommene at de er en del av noe større, og at alles bidrag er av betydning for det de skaper sammen. At det er nettopp forskjelligheten som tilfører forestillingen magi. Mangfoldet skaper SPOR. I samspill med et symfoniorkester med profesjonelle musikere.

Kap 3. Prosjektgjennomføring/Metode

SPOR forestillingen 2022 ble utviklet fra august 2021 og vist på Kilden Teater og Konserthus i mars i 2022. Det har vært laget ulike SPOR forestillinger i 2015, 2017 og i 2019. Forestillingene er helt forskjellige og utvikles fra bunnen, basert på aktørenes historier og spisskompetanser det aktuelle året. Felles for forestillingene er at symfonisk musikk av Stig Nordhagen, komponert til SPOR, er en av bærebjelkene i forestillingen, men musikken brukes i nye dramaturgiske sammenhenger, altså med nytt scenisk innhold, i hver produksjon. I tillegg er det tekst, dans, film, teatertablåer, rytmiske sanger (vise/pop/rock/musikal) og en rekke andre uttrykk. 10 skoletimer i uka ble satt av til at ulike elevgrupper jobbet med SPOR, fra august 2021 til mars 2022. Men hovedvekten av øvelsene ble lagt til kvelder og helger. I tillegg kom timene brukt til kartlegging av elevenes spisskompetanse, til workshops og til tekst utvikling.

Det ble gjennomført 7 forestillinger for utsolgte hus (6-8 var planlagt) og rundt 4000 publikummere så forestillingen.

Metode

Metoden som lå til grunn for arbeidet med aktørene var utstrakt bruk av kreative verktøy. Kunst og kreative verktøy - som f.eks. dramaøvelser, improvisasjon, musikalske leker, skriveøvelser, dans, sang, bevegelse, og kontaktimprovisasjon - er geniale for å gjøre folk trygge nok til å by på seg selv. De er geniale for å skape grupper hvor selvtillit blir styrket og angsten for å dumme seg ut blir redusert. Geniale for å bygge gode relasjoner, øke evnen til å se hverandre og motet til å tørre å være synlig. Dette synet lå til grunn for arbeidsmetodikken i SPOR.

Det ble tatt i bruk utviklingsstøttende kommunikasjon i dialogen med elevene med funksjonsnedsettelse, når forestillingen skulle utvikles og gjennomføres. Våre ungdommer med autisme har en ekstra sårbarhet for stress og endringer av de daglige rutiner. De strever med bokstavelighet, skjevt fokus, vansker med samtidighet og uuttalte forhold, samt filtreringsvansker. Slik overstimulering kan gi ulike utslag som oppleves som krevende for den enkelte, og som utfordrer konsentrasjonen og samspillet med de øvrige aktørene. Disse belastningene kan også lett føre til mental overbelastning og slite dem ut. Det var derfor avgjørende med forebyggende tiltak og med sensitive voksne som kunne se når man nærmet seg den individuelle tålegrensen. Vi etterstrebet gjennom hele prosessen å tilrettelegge og skape et autismevennlig miljø som kompenserte for deres forståelses- vansker og sårbarhet for stress, gjennom mengdetilpasning og struktur, entydig og direkte språk, hjelp til å skape oversikt og oppgaver som var tilpasset den enkelte.

Uansett grad av planlegging, var vi klar over at det ville dukke opp uforutsette hendelser som var krevende. Vi la vekt på trygge relasjon med faste hjelpere og størst mulig grad av forutsigbarhet. Det er viktig å lytte til den enkelte, og gjøre avtaler om hvordan de voksne kan være mest mulig ivaretagende. Vi la til rette for at den enkelte kunne påvirke øve-situasjonen og egen deltakelse i prosjektet. Gjennom for eksempel å åpne for at noen av elevene med autisme kunne komme og gå etter behov, opplevde vi at tålegrenser for å være til stede økte. Vi søkte balanse mellom alenetid og opplevelsen av tilhørighet til gruppen. Vi hadde flere deltakere i SPOR som hadde autisme, og opplevde at god dialog med autismeforeningen og med foreldre var en styrke i prosjektet. Et ekstra tett samarbeid med pårørende og personalet i boligen eller der de hadde avlastning var av stor betydning. Mengden stimuli på døgnbasis måtte reguleres og det var viktig å ha et sted og trekke seg tilbake, for å komme i emosjonell stabilitet.

På samme måten søkte vi å legge til rette for behovene til elever med andre diagnoser, for eksempel med Down syndrom, hjerneskade, Ataxia-telangiectasia, ADHD, psykiske lidelser, lærevansker og progredierende muskelsykdom. Vi hadde individuell og tilpasset oppfølging av alle elever med funksjonsnedsettelse. På samme måte la vi til rette etter behov for elever uten en diagnose, men som brakte med seg hele spekteret av erfaringer fra et ungdomsliv, på godt og vondt.

Kap 4. Resultater, vurdering av effektmål og resultatvurdering

For å måle effekten av prosjektet fylte elevene ut skjema med spørsmål knyttet til prosessen, relasjoner og opplevelse av egen mestring. Det var spørsmål om hvorvidt de har blitt mer kjent på tvers av fagkombinasjoner og funksjonsnivå og om hva de selv mener de har lært og fått ut av prosjektet. Det var også spørsmål knyttet til forskjelligheter, inkludering og deltakelse. For elevene med funksjonsnedsettelse var det også fokus på individuell måloppnåelse for eksempel mht. å lære tekst, økte leseferdigheter, musikalsk samspill, å lære en koreografi, økt samspillskompetanse, økt tålegrense.

Evalueringene fra elever, lærere og publikum vitner om at måloppnåelsen med hensyn til effektmål var høy. Det rapporteres om sterk inkluderings-effekt, økt forståelse og store mestringsopplevelser, samt om følelsen av deltakelse, økt innsikt, samspill og toleranse.

**Funksjonsfriske elever:*

Utdrag fra evalueringer:

“Spor for meg har vært helt ubeskrivelig. Jeg har blitt kjent med så mange ulike mennesker, hvor hver og en har et talent og noe å tilføye en gruppe. I denne perioden har jeg lært meg å se verdien og egenskapene til alle HT [red: elevene med kognitiv funksjonsnedsettelse] elevene, og jeg har blitt så uendelig glad i så sykt mange av de at det gjør vondt å skille lag etter videregående. Jeg har fått venner for livet som jeg vil ta med meg livet ut. HT elevene som gruppe gir meg så mye glede og motivasjon, og jeg ville aldri ha vært foruten Spor. Spor vil alltid være det fineste jeg noen gang har vært en del av.”

“Jeg er utrolig stolt over å ha vært med på Spor. Det har vært en helt fantastisk opplevelse jeg aldri vil glemme. Elevene på både HT og idrett har gitt meg så mye glede og energi i hverdagen. Det er så fint at vi kan vise oss på scenen og alt vi får til med HT. [...] Jeg håper jeg får mulighet til å være med mennesker med funksjonsnedsettelse igjen”

“Jeg er takknemlig for å ha fått lov til å være med på Spor, og fått lære å kjenne HT elevene. Etter Spor ser jeg på HT elevene på en helt annen måte, fordi jeg har lært å kjenne personene bak diagnosen. “

"Jeg følte meg stolt når jeg sto på scenen og viste frem det vi hadde jobbet med i så lang tid. Det var utrolig gøy å høre fra folk som hadde sett på, hvor bra de synes det var og hvilken følelse de satt igjen med etter forestillingen. Veldig takknemlig”

“Jeg har opplevd mestringsfølelse, samhold og glede av å være med på Spor. [...] Jeg har fått forståelse, toleranse, bedre tålmodighet og blitt mer åpen og ser bedre folk rundt meg.”

“Jeg har vært litt skeptisk til opplegget ettersom det skulle ta mye tid, men det har vært en helt fantastisk opplevelse for meg. Det å få lov til å være sammen med så mange fine mennesker er en stor ære. Jeg har lært masse nytt om meg selv og blitt kjent med andre som kan vare livet ut. [...] Jeg har ikke mye erfaring med mennesker med funksjonsnedsettelse, men jeg har lært og fått bekreftet hvor fine, morsomme og inkluderende de er. De er så mye mer enn bare diagnosen sin. De er unike, verdifulle og veldig skjønne. Jeg er så takknemlig for å ha fått muligheten til å ta del i noen så stort med så flotte folk”

“Mine erfaringer med Spor har gjort meg til et bedre menneske”

“Spor har lært meg masse om meg selv og andre mennesker. Jeg har klart å være sosial og til stede. Jeg har lært å akseptere at alle er ulike og at ingen er perfekte.[...]Jeg ser på funksjonshemmede på en helt annen måte nå enn før. De er bare mennesker, som alle andre. “

**Elever med kognitiv funksjonsnedsettelse:*

Evalueringen med HT elever ble gjort ved bruk av “talking mat”, et verktøy hvor elevene ved hjelp av symboler, kan melde om noe var bra, dårlig eller midt på treet. På et overveldende flertall av spørsmålene var svaret “veldig bra”. Det eneste som var “dårlig” eller “sånn passe” var å måtte vente, at de gikk glipp av vanlige fritidsaktiviteter og at Spor nå var over. Noen HT elever svarte litt mer utfyllende:

Hva har vært spesielt bra med Spor? Fredrik: "Det å få lov til å vise at vi også kan"

Erlend: "Det har vært utrolig gøy. Det er mange snille, gode mennesker. Jeg er stolt av de alle sammen. [...] Jeg synes det var så gøy å være sammen med MDD [*red: Musikk, dans, drama programfag*]. De var så snille og hjelpsomme. Jeg likte godt å være med alle. De har hjulpet oss med funksjonsnedsettelse og spurt om vi har det bra og sørget for at ingen sto alene. De hjelper oss med hvor vi skal stå og sånn, og når vi skal komme frem på scenen. "

De to spesialpedagogene som er faglig ansvarlig for elevene med funksjonsnedsettelse utdyper:

"Samlet sett viser elevene fra HT-avdelingene generelt høy måloppnåelse. Alle målene som er skissert er oppnådd. Måloppnåelse måles i første rekke helt konkret gjennom det vi ser elevene presterer gjennom hele prosessen og til slutt i selve forestillingen. Grad av måloppnåelse kommer på denne måten tydelig til uttrykk for både eleven selv og andre. Det er i tillegg blitt gjennomført jevnlig elevsamtaler og vurderingssamtaler med den enkelte elev gjennom hele prosessen. Lærere og fagarbeidere har vært til stede og deltatt aktiv sammen med elevene. Det har derfor vært mulig å observere og følge elevene tett og på den måten gjøre seg løpende vurderinger underveis i hele prosessen. Som lærer opplever jeg at alle mine elever har sprenget grenser og strukket seg langt utover det vi trodde var mulig."

"Kvantitative mål: Lært blant annet tekster, sanger, håndtegn, koreografi.

Kvalitative mål: Føler «de hører til» / inkludert, økt samspill med de «ordinære» elevene, også etter prosjektet er avsluttet. Økt selvforståelse, tåler mer stimuli og økt bevissthet om eget toleransevindu. Økt livskvalitet, økt tro på egen mestring, økt utholdenhet, økt sosial kompetanse, opplevelse av anerkjennelse, blitt mere glad i seg selv, opplevelse av økt egenverdi. Alle elevene sa at de var svært stolte over seg selv.

SPOR er en helt enestående arena for elevenes vekst og utvikling. Udelt positivt fra foreldre/pårørende. Innebærer også utvikling for personalet som har deltatt, mht. utviklingsstøttende samspill og forsterket relasjon til elevene."

*De profesjonelle:

Tilbakemeldingene fra musikere, kunstnerisk team og teknikere på Kilden er at dette er noe av det mest meningsfulle de har vært med på.

*Publikum:

Målet var også å skape berørende kunst. Terningkast 6 og en overstrømmende anmeldelse, sier noe om at forestillingen også berørte et publikum:

"Vårens vakreste og viktigste. [...] Forestillingen er sprudlende, full av skjønnhet og visdomsord, vakre bilder, symbolske handlinger i en enkel, men uhyre vakker scenografi [...] Den reiser menneskeverdets fane høyt og fritt, i en tid da det trengs med enn noen gang". Emil Otto Syvertsen, anmelder i regionsavisen Fædrelandsvennen. Terningkast 6

En av dagforestillingene var innkjøpt av Den Kulturelle Skolesekken og flertallet i publikum var ungdom som nylig hadde ankommet landet som flyktninger. Her er noen tilbakemeldinger:

"As I am very new to Norway, I do not understand the language and culture yet. Music has proved to be the emotion of love beyond culture and language. Went in there with an open mind to enjoy the music, but came out with a heart filled with love and emotions. I was unable to have a perfect understanding of what kids said. I did not understand what those songs meant. But they made sure

they connected to every heart out there. And I was one among them. The coordination between children irrespective of their abilities was worth watching. In the end, without understanding what I heard, I was able to understand everything! “- Rashmi

«Det var den mest meningsfulle forestillingen jeg har sett i mitt liv». - Merve

“Da jeg så denne forestillingen, ble jeg rørt. Mennesker er mennesker. Vi bør ikke skille mellom kjønn, religion, hudfarge eller funksjonsevner. Alle kan klare alt.” - Zeyne

“Jeg likte dette showet og det gjorde et stort inntrykk på meg. Jeg følte respekt og kjærlighet for disse menneskene. Jeg respekterer dette landet som setter pris på disse sakene og jobber for å ta vare på alle.”- Ghadeer

“Da jeg var på forestillingen Spor i Kilden, følte jeg på mange følelser og det satte et stort spor i livet mitt. Jeg lærte at jeg ikke må gi opp. Jeg synes at alle var så flinke.” - Ahin

“Elevene var veldig godt forberedt. De var veldig kompatible sammen. Det var de utrolige prestasjonene til elevene med funksjonshemninger som imponerte meg mest. De er inkludert i livet, det er slik det skal være. “- Emine

“Den beste forestillingen i Norge. Det var fantastisk for meg. Jeg ble veldig rørt av det. Vi har samme rettigheter selv om vi ikke har samme muligheter. Det var imponerende å se på, mange unge jenter og gutter hjelper hverandre med stor kjærlighet, selv om noen av dem har noen utfordringer. De som arrangerer denne forestillingen, må være enormt tålmodige, omsorgsfulle og flinke. Det var veldig harmoniske overganger mellom dans, musikk og sang.” - Ayse

“Det var mange og forskjellige ingredienser, det var mange smil på publikums ansikter og håp i luften. Forestillingen handlet om kjærlighet, respekt og medmenneskelighet mellom alle. I tillegg spilte orkesteret de vakreste melodier til trinnene fra deltakerne i showet. “- Ahmad

Kap 5. Oppsummering/Konklusjon/Videre planer

Spor er et banebrytende prosjekt som har fått stor oppmerksomhet i inn og utland. Fagansvarlig for elevene med funksjonsnedsettelse Mette Midling-Jenssen og regi- og manusansvarlig Elisabeth Lindland har holdt workshops og foredrag en rekke ganger i hele landet om SPOR forestilling og metodikk. Det har også blitt vist utdrag fra forestillingen ved lang rekke anledninger. I sommer ble aktører fra SPOR invitert til å bidra med et innslag fra forestillingen på regjeringens minnearrangement for 22. juli på scenen i Oslo Spektrum (og på NRK TV). I høst publiserte NRK TV [en dokumentarserie i to episoder](#) om de involverte ungdommene i forrige Spor – produksjon.

Som tidligere nevnt ble det holdt en nasjonal konferanse med deltakere fra hele landet i forbindelse med forestillingen:

Om SPOR-konferansen:

“Mestring, inkludering og kunstens kraft til å påvirke enkeltmennesker og samfunn er tematiske overbygninger i denne utvidete lunsj-til-lunsj konferansen. Forestillingen SPOR, som vises under konferansen, har en sentral plass i programmet. Målgrupper er kunstfaglige, pedagogiske og helsefaglige miljøer og konferansen ønsker å være en møteplass for alle som er opptatt av krysningsfeltet mellom livsmestring, inkludering, kunst og kultur. Det inviteres til inspirerende og lærerike foredrag, samt spennende presentasjoner fra inn- og utland. Her er lenke til [SPOR-konferansen](#)

Oppsummert vil jeg takke Stiftelsen Dam og Autismeforeningen for et helt vesentlig bidrag til at denne forestillingen ble en realitet. Det er et kostnads- og ressurskrevende prosjekt som har store

positive ringvirkninger på alle involvert og på samfunnet rundt, og som er helt avhengig av økonomiske bidrag for å kunne la seg gjennomføre. Vi mottok også ekstern finansiering fra Kulturrådet, Kulturtanken og Stiftelsen Kaare Berg.

Kilden teater og konserthus og Kristiansand Katedralskole Gimle planlegger en helt ny SPOR produksjon i 2025, forutsatt at finansieringen går i orden.